

CINEMA

Fania Oz-Salzberger

HISTORIADORA I FILLA D'AMOS OZ, HA PRESENTAT L'ADAPTACIÓ AL CINEMA DE 'A TALE OF LOVE AND DARKNESS'

“El meu pare no es va poder escapar del seu destí: ser escriptor”

TONI VALL
BARCELONA

La filla d'Amos Oz és professora i també escriptora –fa dos anys va publicar amb el seu pare l'assaig *Els jueus i les paraules*–. Aquests dies ha visitat la Filмотeca per presentar dins el Festival de Cinema Jueu *A tale of love and darkness* (que es pot veure de nou divendres, 22 h), l'adaptació de les memòries de l'escriptor que suposa el debut en la direcció de Natalie Portman. L'actriu, a més, hi interpreta el personatge de la mare d'Oz, una dona forta però vençuda per les circumstàncies vitals i històriques, per la història dels jueus a Europa just després de la Segona Guerra Mundial.

¿Imaginava la vida del seu pare al cinema?

No, mai m'ho hauria imaginat. I encara menys amb una pel·lícula a l'estil de Hollywood. Vaig créixer envoltada de llibres i no pas de pel·lícules. Però bé, ara Natalie Portman ja és oficialment la meva àvia [riu].

Està satisfeta amb el resultat?

Sí, malgrat que la pel·lícula només explica una part del llibre, la part d'història personal entre el meu pare i la meva àvia. No parla d'història jueva, de política, de filosofia, del naixement d'Israel... És una cosa així com partir d'una simfonia i convertir-la en un duet. Malgrat tot, el resultat és bonic.

Al seu pare li agrada?

Sí, li agrada destacar que els dos actors protagonistes s'assemblen molt als personatges reals, o sigui als seus pares, els meus avis. Li hauria agradat que hi aparegués una mica de sentit de l'humor, que és molt important en la seva vida i la seva obra. El film explica una tragèdia però sense l'humor que conté el llibre. Quan el meu pare i jo vam visitar el rodatge, li va dir a Natalie Portman que no patís, que fes el que cregués oportú.

Al film es diu que la memòria és com reconstruir un edifici utilitzant les mateixes pedres velles. Hi està d'acord?

És una metàfora preciosa. Això dels records es va manifestar amb força també al rodatge. Vaig detectar que ell es va commoure perquè tots els records li van tornar de cop, les velles històries, els noms i els llocs de la seva infància. Va ser bonic.

Records d'amor i de foscor.

No sóc una experta en foscor, prefereixo molt més la llum. Fa uns anys vaig tornar a la casa de la meva àvia,

PERE VIRGILI

a Ucraïna, i va ser preciós, molt emocionant. La història de la meva àvia i les seves germanes s'hi percebia encara molt viva, molt propera. De fet, el meu pare no hi vol tornar, li fa massa respecte.

També al film, la seva àvia li parla al seu pare del prodigiós poder del cervell com a generador de coneixement.

La meva àvia era molt passional, en canvi el meu avi era més racional. Jo sóc una barreja dels dos, em decanto per la Il·lustració. M'agrada pensar en el cervell del cor. Només actuar d'acord amb els impulsos del cor no em sembla una bona idea.

Una amiga de la seva àvia li va dir al seu pare que de gran seria “obert, entusiasta i també callat”. Ho va encertar?

Bastant però no del tot. Té una mica de les tres característiques. No és precisament callat com a veu pública, sinó més aviat al contrari. Té molts enemics polítics a Israel per dir sempre el que pensa. I jo m'alegro que ho faci, esclar. Té la virtut d'escoltar sempre totes les veus i d'allunyar-se així del fanatisme.

Però no és bon endeví: al film diu que no serà escriptor perquè no és prou sensible, sinó granger.

Il·lustració
“Només actuar d'acord amb els impulsos del cor no és bona idea”

I ha sigut granger! Un dels meus primers records és estar conduint un tractor amb el meu pare. Al quibuts on vivíem no teníem cotxe però sí tractor! Queda clar, però, que no es va poder escapar del seu destí: ser escriptor.

Vostè es diu Fania, com la seva àvia. Què ha significat això?

És un nom molt poc habitual a Israel i en la tradició ucraïnesa no s'estila gens que la neta tingui el mateix nom que l'àvia. I no hi ha ningú més al món que es digui igual que jo. Per uns motius i altres és una cosa especial, esclar.

Què va suposar escriure *Els jueus i les paraules* amb el seu pare?

Tothom em deia que una cosa així no la podia fer abans d'haver complert cinquanta anys. Va ser una gran experiència, ja que no només vam ser pare i filla treballant junts sinó també novel·lista i historiadora. Tots dos vam aprendre molt i va ser molt enriquidor poder capbussar-se de nou en la història jueva, en la transmissió del coneixement de generació en generació, no basat en l'obediència ni la submissió sinó a través de la conversa i els arguments. ■